

บันทึก

เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการโอนที่ดินศาสนสมบัติกลาง

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ สร.๐๔๐๓/๑๖๓๔๖ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๑ ความว่า สำนักงานที่ดินจังหวัดพระนคร สาขามีนบุรี ได้หารือกับกรมการศาสนาว่า ที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๔๔๗ เนื้อที่ ๔๐ ไร่ ๓ งาน ๕๐ ตารางวา อยู่ในท้องที่อำเภอหนองจอก จังหวัดพระนคร ซึ่งกรมการศาสนากับนายสวด ตาปนา นนท์ เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ร่วมกัน ที่ดินเฉพาะส่วนที่เป็นของกรมการศาสนานั้นเป็นศาสนสมบัติกลางซึ่งไม่ใช่ของวัดใดวัดหนึ่ง และที่ดินแปลงนี้เจ้าของกรรมสิทธิ์ร่วมจะต้องแบ่งขายให้แก่ กระทรวงการคลังเพื่อประโยชน์ในราชการกรมชลประทาน จำนวน ๕ ไร่ ๒ งาน ๔๗ ตารางวา ในการโอนที่ดินแปลงดังกล่าวให้แก่กระทรวงการคลังนั้นมีปัญหาว่า เฉพาะที่ดินส่วนที่เป็นศาสนสมบัติกลางจะต้องตราเป็นพระราชบัญญัติหรือไม่ ซึ่งกรมการศาสนามีความเห็นว่าน่าจะต้องกระทำโดยพระราชบัญญัติโดยที่เรื่องนี้เป็นปัญหากฎหมายจึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกา พิจารณาให้ความเห็น

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๓) ได้พิจารณาปัญหา ดังกล่าวแล้ว พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๓๔ บัญญัติว่า “ที่วัดและที่ธรณีสงฆ์ จะโอนกรรมสิทธิ์ได้ก็แต่โดยพระราชบัญญัติ และห้ามมิให้บุคคลโดยอายุความขึ้นต่อสู้กับวัดในเรื่องทรัพย์สินอันเป็นที่วัดและที่ธรณีสงฆ์” มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “ที่วัดและที่ซึ่งขึ้นต่อวัด มีดังนี้

- (๑) ที่วัด คือที่ซึ่งตั้งวัดตลอดจนเขตของวัดนั้น
- (๒) ที่ธรณีสงฆ์ คือที่ซึ่งเป็นสมบัติของวัด
- (๓) ที่กัลปนา คือที่ซึ่งมีผู้อุทิศแต่ผลประโยชน์ให้วัดหรือพระศาสนา”

มาตรา ๔๐ บัญญัติว่า “ศาสนสมบัติแบ่งออกเป็นสองประเภท

- (๑) ศาสนสมบัติกลาง ได้แก่ทรัพย์สินของพระศาสนาซึ่งมิใช่ของวัดใดวัดหนึ่ง
- (๒) ศาสนสมบัติของวัด ได้แก่ทรัพย์สินของวัดใดวัดหนึ่ง

การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติกลาง ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมการศาสนา เพื่อการนี้ให้ถือว่ากรมการศาสนาเป็นเจ้าของศาสนสมบัติกลางนั้นด้วย

การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัด ให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง”

ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๔๐ (๑) บัญญัติไว้ชัดแจ้งว่า ศาสนสมบัติกลางเป็นทรัพย์สินของพระศาสนาซึ่งมิใช่ของวัดใดวัดหนึ่ง และให้กรมการศาสนา เป็นเจ้าของ คณะกรรมการกฤษฎีกาจึงเห็นว่าศาสนสมบัติกลางมิใช่ที่วัดหรือที่ธรณีสงฆ์ ซึ่งตามมาตรา ๓๔ บัญญัติว่าจะโอนกรรมสิทธิ์ได้ก็แต่โดยพระราชบัญญัติ อนึ่ง ศาสนสมบัติกลางก็มีใช้

สาธารณสมบัติของแผ่นดินตามความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔^๑ การโอนจึงไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๑๓๐๕^๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อีกด้วย ฉะนั้น การโอนที่ดินศาสนสมบัติกลางจึงไม่ต้องตราเป็นพระราชบัญญัติ

(ลงชื่อ) ส. โหตระกิตย์
(นายสมภพ โหตระกิตย์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒

^๑ มาตรา ๑๓๐๔ สาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้น รวมทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน เช่น

(๑) ที่ดินรกร้างว่างเปล่า และที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่น ตามกฎหมายที่ดิน

(๒) ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นต้นว่า ที่ชายตลิ่ง ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ

(๓) ทรัพย์สินใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ เป็นต้นว่า ป้อมและโรงทหาร สำนักราชการบ้านเมือง เรือรบอาวุธยุทธภัณฑ์

^๒ มาตรา ๑๓๐๕ ทรัพย์สินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้นจะโอนแก่กันได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจแห่งบทกฎหมายเฉพาะหรือพระราชกฤษฎีกา